
THE IMPORTANCE OF THE SELF-DISCIPLINE FOR THE SUCCESSFULNESS OF THE MILITARY LEADERS

Lazar Gjurov

Military academy “General Mihailo Apostolski” – Skopje, Republic of North Macedonia
lazar.gjurov@gmail.com

Filip Stankovski

Military academy “General Mihailo Apostolski” – Skopje, Republic of North Macedonia
stankovski.filip@gmail.com

Bojan Miklosh

Military academy “General Mihailo Apostolski” – Skopje, Republic of North Macedonia
bmiklosh@yahoo.com

Abstract: Self-discipline as part of the discipline is extremely important for military personnel, especially military leaders, in carrying out missions and achieving personal and collective goals. Proper and comprehensive practice of self-discipline enables military leaders to more easily integrate into military life and to accept and respond to the challenges that come with it. In order to achieve the goal of the research - to point out the importance and place of self-discipline as one of the key elements in military leadership, a survey of cadets at the Military Academy was conducted, which explores their experiences with self-discipline and the obstacles they face. It is through this research that this paper offers insights into the role and place of self-discipline in military leadership. The analysis of the research results shows that the respondents understand the need and importance of self-discipline in the Army and among military leaders, are aware that they should invest in themselves as future military leaders, especially in the way of thinking, setting goals and making decisions; in addition, they believe that more attention should be paid to self-discipline and it should be included as a topic for study at the Military Academy. What appears to be room for improvement in the survey conclusions is the manner of disciplining and directing for the improvement of cadets, as well as the observed lack of self-discipline among some of the instructors in charge of training and development of future elders. At the same time, there is a certain amount of paradox that relates to the high level of awareness of the importance of self-discipline among military leaders and the military, and the low level of self-discipline among individuals and the inertia of the disciplinary process. Regarding methods of discipline, the results of the survey in the background pointed to the fact that in order to create young and effective military leaders, leaders involved in the development process need to strive to awaken a love of discipline by be an example that success does not require perfectionism, but continuity and commitment and work on oneself. What remains a constant, regardless of the conclusions, is the fact that the timely achievement of goals is closely related to the level of self-discipline of the individual. At the same time, leading by personal example, which is most iconic for military leaders, is particularly dependent on the military leader's self-awareness and self-discipline to adhere to the rules imposed by military service.

Keywords: discipline, self-discipline, leadership, army, values.

ВАЖНОСТА НА САМОДИСЦИПЛИНАТА ЗА УСПЕШНОСТА НА ВОЕНИТЕ ЛИДЕРИ

Филип Станковски

Воена академија „Генерал Михаило Апостолски“ – Скопје, Република Северна Македонија
stankovski.filip@gmail.com

Лазар Ѓуров

Воена академија „Генерал Михаило Апостолски“ – Скопје, Република Северна Македонија
lazar.gjurov@gmail.com

Бојан Миклош

Воена академија „Генерал Михаило Апостолски“ – Скопје, Република Северна Македонија
bmiklosh@yahoo.com

Резиме: Самодисциплината како дел од дисциплината е исклучително важна за воениот персонал, особено за воените лидери, во извршувањето на мисиите и остварувањето на личните и колективните цели.

Правилното и сеопфатно практикување на самодисциплината им овозможува на воените лидери полесно да се вклопат во војничкиот живот и да ги прифатат и одговорот на предизвиците кои доаѓаат со него. Со намера да се постигне целта на истражувањето- да се посочи важноста и местото на самодисциплината како еден од клучните елементи во военото лидерство, спроведена е анкета на питомци на Воената академија, преку која се истражуваат нивните искуства со самодисциплината и пречките со кои се среќаваат. Токму преку ваквото истражување, овој труд нуди сознанија за улогата и местото на самодисциплината во военото лидерство. Анализата на резултатите од истражувањето, покажува дека испитаниците ја сфаќаат потребата и значењето на самодисциплината во Армијата и кај воените лидери, свесни се дека треба да вложуваат во себе како идни воени лидери, особено во начинот на размислување, поставување на цели и донесување на одлуки; дополнително, сметаат дека на самодисциплината треба да се посвети повеќе внимание и да биде опфатена како тема за изучување на Воената Академија. Она што фигурира како простор за подобрување во заклучоците на анкетата, е начинот на дисциплинирање и насочување за подобрување на питомците, како и забележаниот недостаток од самодисциплина кај дел од инструкторскиот кадар задолжен за обука и развој на идните старешини. Во исто време се јавува одредена доза на парадоксалност што на релација високо ниво на свест за значењето на самодисциплината кај воените лидери и во воениот колектив, и ниското ниво на застапеност на самодисциплината кај поединците и инертноста на процесот на дисциплинирање. Во врска со методите на дисциплинирање, резултатите од анкетата во својата позадина укажаа на фактот дека со цел да се создадат млади и ефективни воени лидери, потребно е лидерите вклучени во процесот на развој да се стремат да ја разбудат љубовта кон дисциплината, со тоа што ќе бидат пример дека за успех не е потребен перфекционизам, туку континуитет и посветеност и работа на себе. Она што останува константно, без разлика на заклучоците, е фактот дека ажурното остварувањето на целите е тесно поврзано со нивото на самодисциплина на поединецот. Во исто време, водењето преку личен пример, што е најкарактеристично за воените лидери, е особено зависно од самосвеста и самодисциплината на воениот лидер да се придржува до правилата кои се наложени од воената служба.

Клучни зборови: дисциплина, самодисциплина, лидерство, армија, вредности.

1. ВОВЕД

Борбената готовност – подготвеноста и способноста за извршување на одредени борбени задачи, на воените единици, во најголем дел зависи од дисциплината којашто владее во единиците. Дисциплината, дефинирана како обука или тренинг кој има за цел да произведе одреден карактер или модел на однесување, особено тренинг за морално и ментално подобрување (Donna, 2012) - посочува на образовното и воспитното влијание над индивидуите, со цел да се моделира, оформи или развие одреден начин на дисциплинирано однесување. Самодисциплината како дел од дисциплината претставува можноста една личност да се мотивира себеси и покрај негативната емоционална состојба (Mokhetho Moupnaga, & Lerotholi, 2013), односно, способноста да се направи тоа што е потребно и правилно, без разлика на моменталните емоции, состојби и убедувања. Посебно внимание на самодисциплината се посветува при изучувањето на лидерството како научна дисциплина, претставена како процес во кој една личност влијае на група на личности за да се оствари заедничка цел (Northouse, 2013). Според ова, лидерот, личноста која влијае на групата и ја води кон остварување на заедничката цел, треба да поседува одредено ниво на самодисциплина. Релацијата на самодисциплината и лидерството ја дава теоријата за Автентично лидерство на Бил Џорџ, кој посочува дека лидерите ги поседуваат следните пет основни карактеристики: ја знаат нивната цел; поседуваат силни вредности за да ја направат правилната работа; воспоставуваат доверливи релации со другите; демонстрираат самодисциплина и ги покажуваат своите вредности; страсни се во врска со (извршувањето на) својата мисија (George, 2003). Како една од карактеристиките кои ги посочува Џорџ (2003), самодисциплината им помага на лидерите во процесот на остварување на целта, на тој начин што им дава енергија и порив за извршување на задачата, која произлегува од нивните вредности (Northouse, 2013, 260).

Војската како организација е комплексна и уникатна, а нејзината мисија пред сè, е да го одбрани територијалниот интегритет на матичните земји. За оваа мисија да биде постигната, потребно е мисиите и задачите да бидат извршени со максимален професионализам, земајќи предвид дека работата изобилува со ракување со посебни средства, техника и вооружување, менаџирање на луѓе во различни временски и теренски услови. И покрај овие специфични услови, извршителноста во ниеден момент не смее да биде нарушена, бидејќи може да наштети на повисоката замисла и да го разјари професионализмот и борбената готовност на единицата. Токму поради ова, единствен фактор кој гарантира дека професионалноста нема да биде нарушена, поради евентуалното неизвршување на задачите е дисциплината на воениот колектив и самодисциплината на секое воено лице. Конкретно, воената дисциплина претставува точно, потполно и

навремено извршување на воените и другите должности во вооружените сили, согласно законот, правилото за служба и другите прописи и наредби на надлежните старешини (СРОД, 2003). Со оглед на специфичните услови во кои функционира војската, односно Армијата, таа овозможува воените лица да го изберат „потешкото правилно“, од „полесното погрешно“, соочени со искушение, пречки и потешкотии (ADP 6-22, 2019, 1-6). Во оваа насока и ДуБрин (2016) и Пател (2017), тврдат дека вработените со повисока самодисциплина ќе можат да одбијат моментално задоволство во корист на стекнување долгорочно задоволство и постигнување успех на најдобар можен начин (ДуБрин, 2016; Пател, 2017), што е дополнителен доказ дека не само во воена средина, туку и во цивилниот сектор, самодисциплината е важен елемент во градењето на организациската култура и подигнувањето на задоволството при работа и во кариерата.

Земајќи го предвид фактот дека воените лидери, низ зборови и личен пример, инспирираат цел, даваат насока и кога е тоа потребно, мотивација (1-13), може да се констатира дека военото лидерство, функционира на принципот на личен пример, кој го презентира лидерот, а потчинетите треба да го следат. Кога на ова ќе се додаде тврдењето дека сите лидери мораат да демонстрираат самодисциплина – способноста да се контролира личното однесување – да се прави „потешкото правилно“, наместо „полесното погрешно“ и да ги извршуваат задачите според воспоставениот армиски стандард без застранување (ADP 6-22, 2-10), се заклучува дека самодисциплината, во воен контекст, е клучна карактеристика на воените лидери. Токму затоа, секој воен лидер, најпрво треба да поседува високо ниво на самодисциплина, а потоа, преку личен пример да ја рефлектира на потчинетите. Крајната цел на воените лидери е да создадат самосвесен колектив, во кој секој припадник ќе биде самодисциплиниран, а колективната дисциплина ќе биде на високо ниво. Главен показател дека во воениот колектив е постигнато потребното ниво на самосвест, е кога потчинетите ги извршуваат делегираните задачи, без надзор и контрола. Токму оваа дисциплина на правењето на правилната работа кога никој не гледа е фундаментална во следбеништвото (ADP 6-22, 2019, 1-19). На овој начин секој припадник на воениот колектив ја покажува почитта кон него и е свесно дека со извршувањето на таа задача дава придонес во градењето на борбената готовност и морал на колективот. Во исто време постојат наоди кои тврдат дека работната дисциплина има позитивно влијание на задоволството од кариерата на вработените (потчинетите) (Bilginoglu, Yozgat, 2019).

Оваа теоретска рамка дава соодветна основа за истражувањето на полето и аспектите на самодисциплината во воените колективи, односно кај питомците на Воената академија „Генерал Михаило Апостолски“ – Скопје. Истражувачкиот проблем обработен во овој труд е: “Степенот на самодисциплинираност кај питомците и начинот на кој се самодисциплинираат”.

2. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ

Со цел истражување на проблемот кој е основа на овој труд, беше направена детална анализа на сознанија од стручна литература, при што беа извлечени релевантни заклучоци и информации кои се достапни од досегашните истражувања. Дополнително, беше спроведена и анонимна анкета на 91 испитаник во рамките на еден воен колектив каков што претставува Воената академија "Генерал Михаило Апостолски" - Скопје. Од вкупниот број на испитаници, 68 биле мажи, а 23 биле жени, и тоа, 27 од прва година на студии, 24 од втора година на студии, 15 од трета година на студии и 25 од четврта година на студии. Испитаниците се редовни студенти од прва до четврта година на студии на Воена академија, на возраст од 18 до 25 год.

3. РЕЗУЛТАТИ

Според спроведената анкета, на првото анкетно прашање „Дали вашите колеги применуваат самодисциплина?“, 16% одговориле со „да“, 66% одговориле со „делумно“, а 18% одговориле со „не“. На второто анкетно прашање, кое е во вид на тврдење и оформување на став по прашање на дисциплината и гласи „Единствен начин на градење на самодисциплина кој се практикува е закана од казна“, 20% од испитаниците воопшто не се согласиле, 21% делумно не се согласиле, 15% не можеле да се одлучат, 31% делумно се согласиле, а 13% потполно се согласиле. На следното анкетно тврдење „Имам јасно определени цели и доследно работам на нивно остварување“, 3% од испитаниците воопшто не се согласиле, 1% делумно не се согласиле, 5% не можеле да се одлучат, 29% делумно се согласиле, 62% потполно се согласиле со тврдењето. Со тврдењето дека „Самодисциплината е добра основа за градење на карактер, интегритет, и вистински морални вредности“, само 1% воопшто не се согласиле, 3% делумно не се согласиле, 3% не можеле да се одлучат, 21% делумно се согласиле, додека најголемиот дел од испитаниците, дури 72% потполно се согласиле. Што се однесува до истражување на себе-водењето кај испитаниците, а врз основа на фактот дека целите се идна состојба, ситуација или сакан резултат кон која е насочена планирана активност (Шуклев, 2002), поставено е тврдењето „За полесно да ги постигнам

поставените целите добро го планирам времето и правам план за работа“, со што 5% воопшто не се согласуваат, 3% од испитаниците делумно не се согласиле, 12% не можеле да се одлучат, 35% од нив, делумно се согласиле, а скоро половина, 45% потполно се согласиле со тврдењето. За да се испита мислењето за потребата од застапеност на самодисциплината кај воените лидери, поставено е прашањето *„Дали самодисциплината е битна за воените лидери?“*, на што дури 90% од испитаниците одговориле со „да“, 9% со „делумно“, само 1% со „не“. Со цел испитување на поврзаноста на самодисциплината на индивидуите влијае врз колективната дисциплина, е поставено прашањето *„Дали подобрувањето на индивидуалната самодисциплина влијае на подобрување на целокупната дисциплина?“*, на што дури 83% одговориле со „да“, 15% со „делумно“, а само 2% со „не“. На крај, за да се испита отвореноста, интересот и потребата за проширувањето на знаењата во врска со самодисциплината кај образованието на идните воени лидери, поставено е прашањето *„Дали сметааш дека во школувањето на ВА треба да се обрати повеќе внимание на градењето на самодисциплината?“* на што 76% од испитаниците одговориле со „да“, 22% со „делумно“, а 2% со „не“.

4. ДИСКУСИИ

Според добиените резултати на првото прашање *„Дали вашите колеги применуваат самодисциплина?“*, како позитивен одговор за практикувањето на самодисциплината во колективот, дале 16% наспроти 84% кои сметаат дека делумно или воопшто самодисциплината не се практикува. Земајќи предвид дека над 80% од времето питомците го поминуваат на Воената Академија, се заклучува дека овој став е оформен на база на стекнатото искуство. Од друга страна пак, согледувајќи ги резултатите од одговорите на шестото прашање *„Дали самодисциплината е битна за воените лидери?“*, се воочува парадоксалноста на ситуацијата со самодисциплината. Имено, теоретската рамка ја постави теза дека самодисциплината е важна за лидерите (George, 2003), а доктрината за военото лидерство потврди дека тие мораат да демонстрираат самодисциплина – способноста да се контролира личното однесување и да ги извршуваат задачите според воспоставениот армиски стандард без застранување (ADP 6-22, 2-10). Армиското лидерство според ADP 6-22, го застапува и аспектот на самоконтрола, како способност да се контролира личното однесување, чувствата и желбите, и со помош на истата да се постигне некоја цел или да се избегне казна (Америкс, 2004). Испитаниците, не само што се согласуваат со 90% потврдни одговори, туку и кога би се додале оние 9%, кои одговориле со „делумно“, се доаѓа до заклучокот дека сите испитаници го сфаќаат значењето на самодисциплината во Армијата и сметаат дека таа е важна за воените лидери. Во исто време, истите испитаници, кои се школуваат за идни воени лидери, сметаат дека не применуваат соодветно ниво на самодисциплина. Дополнително на заклучоците од првото и шестото прашање, се надоврзуваат и резултатите од одговорите на седмото прашање *„Дали подобрувањето на индивидуалната самодисциплина влијае на подобрување на целокупната дисциплина?“*, кое ја докажува тезата дека дисциплината на индивидуално ниво (самодисциплината), влијае на подигнувањето на нивото на колективната дисциплина. Во врска со ова, 83% од испитаниците сметаат дека нивото на самодисциплина во еден воен колектив е во директна релација со нивото на колективната дисциплина, што укажува на заклучокот дека питомците го сфаќаат индивидуалниот удел во развојот на дисциплината на колективот. Самокритичноста на групата испитаници се забележува и при анализа на одговорите на осмото прашање *„Дали сметааш дека во школувањето на ВА треба да се обрати повеќе внимание на градењето на самодисциплината?“*, на кое дури 98% од испитаниците одговориле дека макар делумно, треба да се посвети повеќе внимание на градењето на самодисциплината кај питомците. Ова наложува развој на систем кој би помогнал во градењето и утврдувањето на самодисциплината кај студентите и питомците, земајќи предвид дека скоро сите испитаници сметаат дека овој аспект на дисциплината треба да се подобри.

Анализирајќи го начинот на воведување на самодисциплина, второто прашање, односно теза, *„Единствен начин на градење на самодисциплина кој се практикува е закана од казна“*, ја испитува оправданоста на методот на казнување. Она што веднаш се забележува, е фактот дека ставовите во врска со оваа теза се доста сложени за толкување, бидејќи не се забележуваат значителни разлики во разноврсноста на одговорите. Сепак, она што може да се протолкува е следното: 1) Со оглед на фактот дека иако испитаниците се од ист воен колектив (студенти на Воената академија), сепак, тие се припадници на различни потколективи (години на студии), што придонесува до стекнување на различно искуство со воведувањето на самодисциплина, преку методот на казнување; 2) Сепак, кога би се земале предвид резултатите од двата екстреми – „потполно се согласува“ и „воопшто не се согласува“ и кога ќе се зајакнат со оние кои делумно се согласуваат или не се согласуваат, се добива приближно иста процентуална вредност од 42% за негативниот екстрем и 44% од позитивниот екстрем. Ова наведува на заклучокот дека испитаниците го сметаат методот на казнување како

соодветен метод за воведување и самодисциплина, но, сепак, постојат скоро ист број на испитаници кои по прво би искористиле поразличен метод за дисциплинирање, од казната.

Поразличен метод казнувањето, би претставувал методот на личен развој или себе-водење, па затоа, трите последователни истражувачки тези (третата, четвртата и петтата), го истражуваат аспектот на вештината на себе-водење кај испитаниците. Во врска со третата теза „Имам јасно определени цели и доследно работам на нивно остварување“, поголемиот број на испитаниците околу 91%, одговориле позитивно на изнесената теза, од што се заклучува дека истите се способни да одредуваат цели и да работат на нивно остварување. Исто така, поврзано со претходните прашања и аспектот на градење на самодисциплина и вредности кои се во релација со нејзе, со четвртата теза „Самодисциплината е добра основа за градење на карактер, интегритет, и вистински морални вредности“, повторно се согласуваат околу 90% од испитаниците, односно секој десетти не би се согласил со ова тврдење. Од ова, се заклучува дека питомците ја препознаваат можноста за подобрување на личноста и професионалноста преку самодисциплината, и тоа е несомнено добар показател, бидејќи во иднина би можеле да ја подобрат својата дисциплина и да влијаат на потчинетите. Што се однесува до структурирањето на себе-водењето и планирањето, петтата теза „За полесно да ги постигнам поставените цели добро го планирам времето и правам план за работа“, ја истражува застапеноста на овој елемент. Добиените резултати, укажуваат дека 80% од питомците ја сфаќаат потребата од доброто планирање на времето и правење на план за работа, додека, 45% од испитаниците се изјасниле дека секогаш прават план на времето и план за работа. Ваквиот начин на работа значително ја подобрува ефикасноста и ефективноста во работата на питомците и остварувањето на целите.

5. ЗАКЛУЧОК

Самодисциплината е клучна карактеристика на воените лидери. Тие преку личен пример ја рефлектираат самодисциплината на потчинетите и на овој начин, работат на постигнување на крајната цел во создавањето на самосвесен и дисциплиниран колектив. Кога секој припадник на воениот колектив ќе биде самодисциплиниран, а колективната дисциплина ќе биде на високо ниво, тогаш несомнено делегираните задачи ќе бидат извршени, без потреба од дополнителен надзор и честа контрола. Почитувањето на правилата и самодисциплинираното извршување на задачите, придонесува во градењето на борбената готовност и борбениот морал на колективот. Оттука се поврзува фактот дека самодисциплината е моќна алатка која помага во остварувањето на целите, а се постигнува и вежба преку јакнење на волјата, посветеноста и јасната визија. За воените лидери таа претставува мост, помеѓу почетната точка-цели и крајната точка-постигнувања. Самодисциплинираните воени лидери се познаваат себеси, свесни се за нештата коишто може да ги стават во искушение и секогаш го избираат „потешкото правилно“, од „полесното погрешно“.

Спроведеното истражување во облик на анкета со питомците од Воената Академија укажа на нивото на сознанијата за самодисциплината, позитивните и негативните страни кај неа, колку е застапена и како може да влијае врз борбената готовност воопшто. Како позитивни заклучоци се издвојуваат фактите дека првенствено питомците ја сфаќаат потребата и значењето на самодисциплината кај воените лица и во Армијата; понатаму, знаат дека треба да вложуваат во себе, во начинот на размислување и знаат како да ја развиваат самодисциплината, преку поставување на цели и донесување на одлуки, дотолку повеќе, што сметаат дека треба повеќе да се посветува внимание во процесот на школување на Воената академија. Она што се јавува како простор за подобрување се методите кои се користат за дисциплинирање и насочување и слабото посветување на внимание на вредностите кои владеат кај одредени припадници и нивни колеги. Иако методот на казнување е застапен како метод за воведување на дисциплина, сепак и методот на себе-развој не е изоставен и се употребува. Она што остава простор за понатамошно истражување, конкретно на ова поле, е парадоксалноста што се забележува на релација високо ниво на свест за значењето на самодисциплината кај воените лидери и во воениот колектив, и ниското ниво на застапеност на самодисциплината кај поединците и инертноста на процесот на дисциплинирање. Во врска со методите на дисциплинирање, резултатите од анкетата во својата позадина укажаа на фактот дека со цел да се создадат млади и ефективни воени лидери, потребно е лидерите вклучени во процесот на развој да се стремат да ја разбудат љубовта кон дисциплината, со тоа што ќе бидат пример дека за успех не е потребен перфекционизам, туку континуитет и посветеност и работа на себе. Луѓето со вакви карактеристики се пример за тоа како треба да изгледа еден воен лидер. Себе-водењето ги исклучува недефинираните ставови и бирањето на пократкиот пат, иако честопати, овие елементи делуваат привлечно, и се случува да ги стават лидерите во искушение со тоа што пружаат краткотрајни задоволства во релативно завршување на одредена задача или постигнување на одредена цел. Досегашната елаборација укажа на фактот дека самодисциплината кај воените лидери се темели на тоа да се одолее на ваквите искушенија и да се избере

правилниот, често потежок пат на постигнување на одредена цел. Воените лидери и лидериите воопшто, би требало да имаат изострено чувство за самодисциплина, самокритичност и свест за своите недостатоци, бидејќи само така ќе го согледаат просторот за подобрување и ќе го систематизираат процесот на развој. Лидерите кои го почнуваат своето водство, од самите себеси, се идеален пример за своите потчинети, претставувајќи силна потпора и модел на оние коишто се огледуваат на нив.

РЕФЕРЕНЦИ

- Шуклев, Б. (2002). “Деловно планирање”, Скопје: Југореклам.
- Ameriks, J. (2004). “Measuring Self-Control”, New York: American Economic Review
- Bilginoglu, E., & Yozgat, U. (2019). The Role of Self-Efficacy and Work Discipline on Career Satisfaction. 10.15405/epsbs.2019.10.02.40.
- Donna, J. (2012) “Oxford Dictionaries - Language matters”, Oxford: Oxford university
- DuBrin, A. J. (2016). Self-Discipline the Key to Career and Personal Success. USA: Esquire Publications.
- George, B. (2003). Authentic leadership: Rediscovering the secrets to creating lasting value. San Francisco: Jossey-Bass
- Headquarters, Department of the Army. (2019). Army Leadership and the Profession (6-22).
- Mokhetho, K. C., Moupanaga, M., & Lerotholi, L. J. (2013). The Success Theorem: A Three-Dimensional Theory and Road-Map to Success. Houston: Strategic Book Publishing and Rights Co.
- Northouse, P. G. (2013). Leadership Theory and Practice (6th ed.). SAGE Publications.